

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XXIII. évfolyam, 125. szám

2020/6.

Mindennapi hősök

Nagy örömmel olvastam a kitüntetett kollégákról. Több önkormányzat ismerte fel és ismerte el tanya- és falugondnokának munkáját. Mindnyájuknak gratulálok. És hadd gratuláljak minden tanya- és falugondnoknak, akik nap, mint nap helytállnak, nem csak tettekkel, hanem figyelemmel, mosollyal, együttérzéssel.

Évtizedek óta figyelem a segítőkészség, az együttműködés látható és szinte láthatatlan jeleit. Amikor a kis falusi bolt eladója észreveszi, hogy egy kislány elemel egy csokit, és suttogva – hogy ne szégyenítse meg a vevők előtt – kéri, ne tegyen ilyet többé, mert akkor szólnia kell a szüleinek. Amikor a helyközi busz sofőrje elviszi a tiszta ruhát és a süteményt a városi kollégiumba a gyerekek a falusi családtól. Amikor idegenek készséggel segítenek eligazítani a céloom felé. Amikor a péknél örömmel adják a friss, ropogós péksüteményt. Sorolhatnám a kedves gesztusokat, amelyekért nem jár elismerés, fizetség, jutalom. Csupán az emberség megnyilatkozásai.

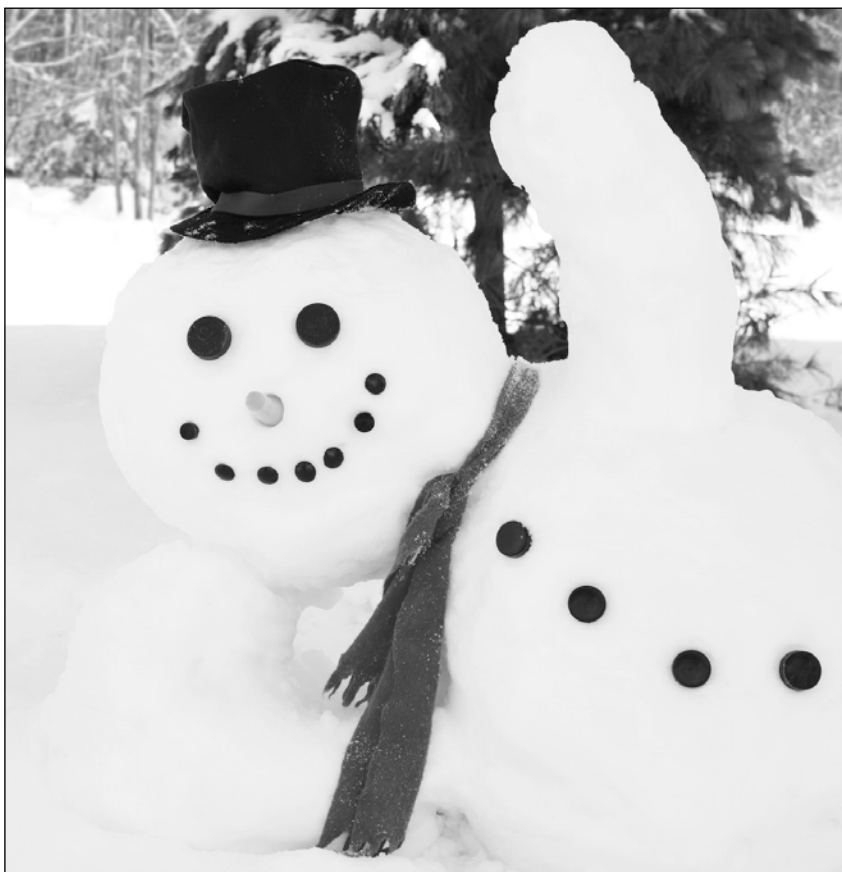
Ugyan a munkaköri leírásban erről nincs említés, de ez az emberség, ami minden tanya- és falugondnokot jellemz. Nem ismertem egyetlen rosszindulatú, vagy közönyös segítőt sem. Olyat igen, aki időnként tévedett, olyat is, aki elfáradt a túlzott, sokszor önként is vállalt terheléstől. Ezért is dolgoznak az egyesületek, hogy a munka során tapasztalt nehézségek leküzdéséhez segítséget nyújtsanak. Nagyon remélem, hogy ehhez központi segítséget is kapnak.

Minden szakmát, minden hivatást lehet szívvel, emberséggel végezni, önmagunk számára is csak így érdemes. A segítő hivatásnál csak így lehetséges, sok erőt hozzá. Ajánlott irodalom Garai Gábor Jókedvet adj című verse. Nekem ez adott erőt – egy volt kolléganő figyelmessége nyomán – ormánsági másfél évtizedes munkámhoz.

Faludi Erika

Garai Gábor: Jókedvet adj

*Jókedvet adj, és semmi mást, Uram!
A többivel megbirkózom magam.
Akkor a többi nem is érdekel,
szerencse, balsors, kudarc vagy siker.
Hadd mosolyogjak gondon és bajon,
nem kell más, csak ez az egy oltalom,
még magányom kiváltsága se kell,
sorsot cserélek, bárhol, bárkivel,
ha jókedvemből, önként tehetem;
s fölszabadít újra a fegyelem,
ha értelmét tudom és vállalom,
s nem páncélzat, de szárny a vállamon.
S hogy a holnap se legyen csupa gond,
de kezdődő és folytatódó bolond
kaland, mi egyszer véget ér ugyan –
ahhoz is csak jókedvet adj, Uram.*

Új pályázatunk: Biztonság, Egészség, Közösség

Fókuszban az élményközvetítés

Egyesületünk Biztonság, Egészség, Közösség címmel nyújtott be pályázatot a Közösségépítő civil tevékenységek támogatása című felhívásra. A projekt azonosítószáma: TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2020-01432. A Támogatói okirat 2020. október 19-én lépett hatályba és már el is kezdtük a pályázati programok megvalósítását.

Olyan közösségépítő, közösségi élményközvetítő események megvalósítását tervezzük a helyi közösségi élet fejlesztése és bővítése érdekében, amelyek erősítik a helyi identitást, valamint hozzájárulnak a közösségi együttműködések erősítéséhez. A projekt elsődleges célso-

portja Kecskemét öt városrészének – Katonatelepe, Méntelek, Hetényegyháza, Kadafalva és Matkó – lakosai és civil szervezetei, másodlagos célcsoportja pedig a bűnmegelőzés és közlekedésbiztonság érdekében, de különböző szakterületeken (állami, szociális, oktatási, civil, stb) dolgozó szakemberek.

A pályázat keretében megvalósítani kívánt programok:

Kiskert program – A program célja, hogy a kiskertekben újra megjelenjen a csemegegyűjtő, lehetővé váljon, hogy a programban résztvevők saját termesztésű csemegegyűjtőt fogyaszthassanak. Formálódjon a táplálkozási szokásaik, a napi gyümölcsfogyasztás általánossá váljon. A program során a

résztvevők szakszerű felkészítés mellett szakirodalmat (Dr. Hajdu Edit: Rezisztens csemegegyűjtők termesztése házi kertekben) és szaporítóanyag-csomagot kapnak.

Baleset-megelőzési műhelymunka – A közlekedés veszélyes üzem! A program résztvevői felelevenítik, új ismeretekkel egészítik ki a közlekedésben való részvétel szabályait. A tudatos, felelősségteljes közlekedés, a balesetek megelőzése mindannyiunk közös érdeke.

Elsősegélynyújtási műhelymunka – Az elsősegélynyújtás állampolgári kötelezettség! A program során a résztvevők olyan biztos elsősegélynyújtási tudást alapoznak meg, aminek gyakorlati alkalmazása (például műfogások, AED) során a jövőben éles helyzetben dönteni, cselekedni tudjanak.

Bűnmegelőzési fórum – A fórumon résztvevők megismerhetik az otthonukban és a köztereken rájuk leselkedő veszélyeket, az áldozattá válás megelőzésének módjait, eszközeit, a legegyszerűbb hétköznapi apróságoktól a jelentősebb odafigyelést, akár kissé már komolyabb anyagi ráfordítást igénylő biztonsági, vagyonvédelmi megoldásokig. A fórum végén minden résztvevő kap egy vagyon- (például ajtóélek, időkapcsoló) vagy személyvédelmet szolgáló (például személyi riasztó) biztonságtechnikai eszközt.

Gyászfeldolgozás érzékenyítő előadás – A programra hasonló veszteségekkel küzdő embereket várunk, akik a közelmúltban, vagy régebben veszítették el szerettüket. Ők is maguk próbálnak megküzdeni az étellel. Arról, hogy maradt-e bennünk annyi élet-erő, hogy abból újra felépítsük önmagunkat. Ezt az erőt adhatjuk egymásnak a beszélgetéseken, önszegítő módszereinken keresztül.

Bűnmegelőzési és közlekedésbiztonsági konferencia – A program célja, hogy a rendőrség, a város illetékeségi területén működő rész-önkormányzatok, társszervek, állami és civil szervezetek, polgárőrszervezetek az eddig kialakult partneri kapcsolatukat a közrend, közbiztonság fenntartása, javítása a bűn- és baleset-megelőzés érdekében szorosabbra fűzzék.

A Kiskert program résztvevői Kadafalván

Szőlőültetés Katonatelepen

Mi is az a Kiskert program?

Amint azt az előző oldalon ismertettük: egyesületünk az idén azt tervezte, hogy a TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2020-01432 azonosító számú Biztonság, Egészség, Közösség című pályázat keretén belül öt helyszínen (Kadafalva, Méntelek, Katonatelepe, Hetényegyháza és Matkó) valósítja meg Kiskert programját, csememeszőlő dugványokat juttatva az egyes külterületi városrészen élőknek. Sajnos a járvány miatti veszélyhelyzet miatt két helyszínen, Ménteleken és Matkón nem tudtuk megrendezni a programunkat.

A három helyszínen azonban érdekesítő előadást hallgathattak meg a résztvevők. Mindenhol bemutatásra került a pályázati programunk. Dr. Hajdu Edit kertészmérnök és szőlőnemesítő előadást tartott a szőlő fenológiai fázisairól, a szőlő ültetéséről és ápolásáról, a művelési és metszsmódokról, a víz- és tápanyagellátásról, valamint a rezisztens fajtáknál is szükséges növényvédelemről. Ismertette a kiosztásra kerülő csememeszőlő-szaporítóanyag csomagban található hét fajta fajtaleírását.

Kadafalva városrész volt a Kiskert program első állomása, ahol a „Civilek Kadafalváiért Egyesület” szervezésében megvalósuló közösségi programjával egybekötve (Családi nap) valósítottunk meg. Az egyesület szervezői voltak Király Roland és Jászfalvi József.

Második állomásunk Katonatelepe volt. A megvalósításban a Kecskeméti-Katonatelepi Ifjúságért Alapítvány, valamint a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet munkatársa, Lázár János (aki az Alapítvány elnöke) is közreműködött. Az előadást érdekesebbé tette, hogy két dugványnál is bemutatták a szőlő ültetés folyamatát. A résztvevők között volt egy afrikai származású (Közép-Afrika), már húsz éve Katonatelepen élő érdeklődő is.

A harmadik állomás Hetényegyháza városrész volt. Programunk megvalósításában a Hetényegyházi Városházépítő Egyesület, valamint a Hetényegyházi Római Katolikus Templom plébánosa (Szappanos Tibor) is közreműködött. Bahget Iskander Hetényegyházán élő szír fotós, aki az egyesület moztatórugója, nagy szerepet vállalt a szervezésben. Dr. Hajdu Edit előadását színesítette, hogy a templom kertjében található szőlőtőkéken mutatta be a különböző metszési eljárásokat.

A Kiskert programok során az alábbi kérdések merültek fel:

- Mik a rezisztens fajták termesztésének előnyei?
- Az ültetés során kialakított bakhátaakat, mikor célszerű lebontani?
- Mik a szőlő egészségre gyakorolt jótékony hatásai?
- Mi a madarak és a darazsak elleni védekezés leghatékonyabb módja?
- Mennyire fontos/meghatározó a telepítés előtti talajelőkészítés?
- Milyen hideget bírnak ki télen a rezisztens fajták?
- Mikor kell metszeni a szőlőt?

Dr. Hajdu Edit bemutatót tart Hetényegyházán

Ketten az érdeklődők közül

Fotók: Bahget Iskander

- Milyen szőlővel lehetséges lugas szőlő művelési módot kialakítani?
- A rezisztens fajtákat is kell-e permetezni?
- Milyen talaj a legjobb a szőlő számára?
- Mennyi a szőlő tápanyag igénye?
- Mikor hozza a szőlőtőke a termést?
- Milyen módjai lehetnek a szőlőperonoszpóra elleni védekezésnek?
- A kérdező földjén több szőlőtőke is található és arra volt kíváncsi, hogy a szaporító anyaggal terjedhetnek-e betegségek, és ha igen mik ezek?
- Mi az oltvány és a dugvány közötti különbség?
- A szőlőtőkéket mikor érdemes ültetni? (Az érdeklődő a szőlő művelésmódjára, azon belül is a tőke kialakítására volt kíváncsi.)

A Kiskert programok során a résztvevők között kiosztottunk 20 darab csememeszőlő szaporítóanyag-csomagot (Szőlészeti Borászati Kutatóintézet), valamint átadtuk dr. Hajdu Edit Rezisztens csememeszőlők termesztése házi kertekben című kiadványát is.

Szociális Munka Napja: november 12.

Gondoskodás és támogatás

2017-től a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 94/M. § (1) bekezdése alapján november 12-e a Szociális Munka Napja, amely a személyes gondoskodást nyújtó intézményeknél, szolgáltatóknál munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló dolgozókra kiterjedően munkaszüneti nap. Ezen a napon a figyelem azokra a szakemberekre irányul, akik az év minden napján segítik, gondozzák segítségére szoruló honfitársainkat.

A közösség, a társadalom megbecsülésének jeleként ünneplik világszerte november 12-én a Szociális Munka Napját. Hazánkban az emberek közel egyharmada küszködik olyan problémával, ami szociális kezelést, gondozást igényel. Nálunk tizenhárom éve köszöntik a szakterület dolgozóit.

A Szociális Munka Napja az International Federation of Social Workers (Szociális Munkások Nemzetközi Szövetsége) nevéhez kötődik. A szervezet jelenleg 77 országban rendelkezik tag-szervezetekkel, köztük van a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete is. Az IFSW 1997-ben jelölte meg november 12-ét a szociális munka napjaként, amely minden évben jó alkalommal szolgál arra, hogy a szakterület felhívja a közvélemény figyelmét azokra, akik az esetekért dolgoznak.

Magyarországon az emberek közel egyharmada küszködik olyan problémával, ami valamilyen szociális kezelést, gondozást igényel. Szociális munkásnak lenni jóval több, mint munka: szolgálat ez a szó legnemezebb értelmében. Gyakorlóit sajátos tudás birtokosai, akik a támogatást, segítséget igénylők részére a konkrét, azonnali, olykor nélkülözhetetlen segítségen túl technikákat, módszereket is átadnak. A szegénység elleni küzdelemben gyakran emberfeletti munkát végeznek az utcai szociális munkások, a családsegítők, a hajléktalanszállók és más szociális intézmények munkatársai.

Minden év november 12-én azoknak az esetekért, kirekesztettekért, támogatásra és segítségre szorulóknak dolgozó szakembereknek mondunk köszönetet, akik felelősségteljesen, áldozatkészen és nagy szakmai alázattal végzik munkájukat. A szociális munka egyidős az emberiséggel, hiszen minden közösség gondoskodik az esetekről, szegényekről, betegekről. Míg sok évszázadon keresztül

Bíró Zoltán

Kocsis György

túl az egyházak látták el a karitatív munkákat, ma már jórészt az állam feladata a szociális ellátás biztosítása. Ebben a szerteágazó munkában azonban nélkülözhetetlen a szociális

munkás szakma és a társszakmák közötti együttműködés.

A társadalom fokmérője, hogyan él együtt a szegényekkel, hogyan gondoskodik a szegényekről, a segítségre, támogatásra szorulókkal! Ebben a munkában különösen fontosak a szociális munka világában tevékenykedő utcai szociális munkások, a családsegítők, a hajléktalanszállók és más szociális intézmények munkatársai, a szociális munkás képzés világszerte elismert oktatói, akik napi kapcsolatban vannak a rászorulókkal. A szociális munkás szakma képviselői a közösségvállalás eszméjét mindennapos, kemény küzdelem során igyekeznek gyakorlattá tenni, eredményekre váltani. Az olykor életmentő, komoly krízishelyzeteket elhárító azonnali segítség mellett válságmegoldó, konfliktuskezelő stratégiákat is átadnak a rászorulóknak, ezzel is segítve a mindennapi életben való boldogulásukat.

(Cikkünk a Sorsunk és Jövőnk Szerekettszolgálat Egyesület háttéranyagát felhasználva készült: <https://szef.hu/hirek/2382-a-szocialis-munka-napja-november-12>)

Kelebia önkormányzata is elismerte a szociális területen dolgozók áldozatos munkáját, köszönő oklevelet kapott két tanyagondnok

Törvényváltozás

Idén november 11-én jelent meg a 243. számú Magyar Közlönyben a Szociális Törvény falugondnokokat érintő változása. 2021. január 1-jén lép hatályba az alábbi, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt (a továbbiakban: Szocvtv.) érintő változás: A Szocvtv. 60. §-a a következő (8) bekezdéssel egészül ki: „(8) A falugondnoki, illetve tanyagondnoki képzés szervezését a szolgáltatás helye szerint illetékes megyei önkormányzat látja el a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által jóváhagyott képzési program alapján.”

A Szocvtv. 60. § (1) bekezdésében az „az aprófalvak” szövegrész helyébe az „a falvak”, a 60. § (2) bekezdésében a „nyolcszáz” szövegrészek helyébe az „ezer” szöveg lép.

Hírek

Mikor indul a képzés?

Tavaly december 2-án írta alá az Emberi Erőforrások Minisztériuma minisztere a falu- és tanyagondnoki képzés új oktatási programját, melynek átdolgozása – mint a továbbképzési programok (munkakörhöz kötött, kötelező és választható) kidolgozása és megvalósítása – a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság EFOP-3.8.2 és VEKOP-7.5.1 kiemelt projektjeinek keretében történt meg.

Az új oktatási program szerinti pilot képzés – három csoportban – először 2020 májusában indult volna, ami a veszélyhelyzet miatt elmaradt, majd a 2020. szeptemberi indítás sem vált valóra. Harmadszorra 2020. november 16-i indítással szerveztük meg a képzést. Ismét összeállítottuk az

órarendet, felkértük az előadókat és a szenior falu- és tanyagondnokokat, bekértük tőlük, majd megküldtük az SZGYF-nek a szerződéskötéshez a szükséges adatokat, rendeltünk szállást, étkeztetést, termet, és természetesen felvettük a kapcsolatot a fenntartókkal és képzésben résztvevőkkel. 2020. november 13-án 10:19-kor az SZGYF a járványügyi helyzetre való tekintettel lemondta a képzés indítását. A résztvevők, a fenntartók, az előadók, a szenior falu- és tanyagondnokok értesítése, a megrendelt szolgáltatások lemondása természetesen a mi feladatunk volt.

Nem csak az kérdés, hogy mikor indul el végre a pilot képzés, hanem az is, hogy ki fogja megvalósítani?

Falugondnok helyettesek

Október 27. és november 12. között 11 fő részvételével sikeresen megvalósult Kecskeméten a falu- és tanyagondnok helyettes képzés. A résztvevők négy megye tíz településéről érkeztek. Az életkorukat, végzettségüket, foglalkozásukat, a helyi közösségben betöltött szerepüket tekintve nagyon sokszínű volt a csoport, de ezek a különbségek a résztvevők személyiségéből adódóan nem okoztak problémát a képzés megvalósítása során.

A képzési napokon a következő ismeretekkel gazdagodtak a résztvevők: a falu- és tanyagondnoki tevékenység a szociális szolgáltatások rendszerében, sajátos értékei, jellemzői, együttműködési lehetőségek; szakmai készségek a falu- és tanyagondnoki munkában, segítő kapcsolat, érték és etika; elsősegélynyújtási ismeretek. A képzés utolsó

Felsőmarác. 2020. október 28-án Vas megyében, Felsőmarácon is elindult egy falu- és tanyagondnok helyettes képzés a Falugondnokok Vas és Győr-Ménfőcsanak Megyei Egyesülete szervezésében 19 fő részvételével. A képzés – amennyiben a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések engedik – 2020. december 3-án zárul.

alkalma közös szóbeli összefoglalással és a résztvevők által hozott, a falu- és tanyagondnoki szolgálatokhoz fűződő eseteket ismertetésével, közös megbeszélésével zárult. *(Képeink a kecskeméti helyettesképzésen készültek)*

De mi lesz a közmunkások önbecsülésével?

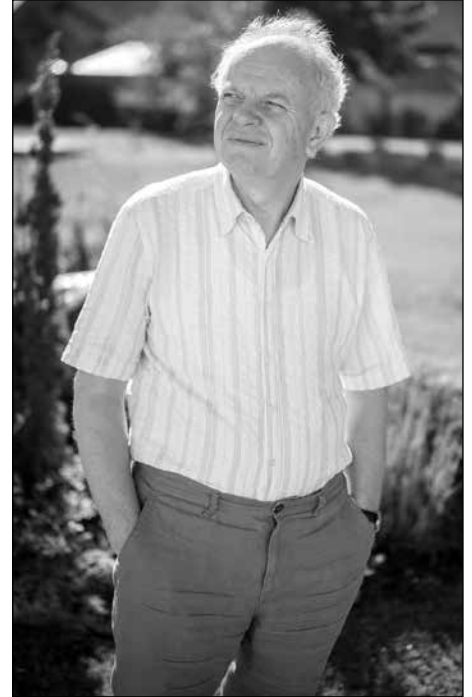
Szentkirályi édenkert

Szentkirályon közmunkások szorgoskodnak az önkormányzati zöldség-gyümölcsösben. Édenkertnek nevezték el a helyiek, ami némileg túlzás, de valahol mégis kifejezi az áhított állapotokat: itt ugyanis minden földi jó megterem, amit feldolgozás után a közétkeztetésben hasznosítanak, illetve télire eltett befőttként, savanyúságként halmoznak a spájz polcaira. A helyben megtermelt alapanyagok eredete nyomon követhető, jó minőségűek, arról nem beszélve, hogy a programban résztvevők értelmes munkát végeznek, amit ők maguk is nagyra értékelnek.

Mindenki úgy csinálja, mintha a sajátja lenne, mondta Edit az asszonyoknak, amikor azt kérdezték tőle, hogyan főzzék be az őszi-barrackot és mit tegyenek a lecsóba. Itt kötelező magukkal hozni otthonról a praktikáikat is. Tény és való: teli a kamra szemrevaló befőttel és savanyúságokkal. Ebben a szezonban is nagyot alkottak a szentkirályi közmunkások, lesz mit felhasználniuk a helyi konyha szakácsainak. A falusi emberek számára természetes, hogy az általuk megtermelt zöldségek és gyümölcsök egy részét elteszik télire. Ugyanezt valósítják meg „nagyban” a Start-program résztvevői is, akik az Édenkertnek becézett önkormányzati földbirtokon termő javakból készítenek finomságokat.

dolgos kézre van szükség. Segít a lányoknak a lekvárfőzésben, s ha úgy adódik, zokszó nélkül beáll kapálni vagy paprikát szüretelni. Noha az irodai tennivalókat is el kell látnia, jobban szeret az emberek közt mozgolódni.

– Huszonnyolc évig voltam pénztáros a helyi takarékszövetkezetben – meséli magáról. – Amikor jött az átalakulás, úgy döntöttem, nem veszek részt benne, így 2016 decemberétől munkanélküli lettem. Aztán bekerültem a közmunkások közé, három hónap után pedig ide, az irodára. Időközben nyugdíjba mentem, de továbbra is bejárok dolgozni. Mindig emberek közt voltam, képtelen lennék otthon üldögelni. Nagyon jó kis csapat jött össze, szeretek velük lenni. Jó érzés tudni, hogy szükség van rám.

Szabó Gellért polgármester

még kikotyognák a fortélyait. Szerintük sokat jelent, hogyan rakják az üvegbe a gyümölcsöt, mert egy szépen elrendezett befőtt szemet gyönyörködtető látvány. Előszeretettel hangsúlyozzák: amit feldolgoznak, arról pontosan tudják, hogy hol termett, mennyit bíbelődtek vele és milyen minőségű. Egyszerre mondják: „És nem használunk tartósítószert!” Nekik sem mindegy, mi kerül ki a kezük közül, mivel ők is az általuk megtermelt alapanyagokból készülő ebédet kapják a községi konyharól.

– Idén a csepegtetőrendszernek köszönhetően szinte mindenből bőséges volt a termés – újságolja Agárdiné. – Ha ennél több lenne, ahhoz már kevésnek bizonyulna a kilenc fős csapatunk. A betakarítást, az előkészítést és feldolgozást a napi hozamhoz szoktuk igazítani, a többletet pedig a pincében tároljuk. A nyári vakáció alatt a konyhai dolgozók is segítettek a befőzésben.

Szentkirályon hivatalosan 2014-ben indult a Start-munkaprogram, melynek előzménye az előző év februárjára nyúlik vissza. Ekkor kezdte tanyagondnoki szolgálatát Kovácsné Lázár Ilona, akit mindenki csak Linának szól-

Agárdi Jánosné Edit (a képen jobbról) irányítja az asszonyokat

Agárdi Jánosné Edit a Homokhátság Nonprofit Kft. adminisztrátori feladatait látja el, de munkája ennél sokkal szeretőgazóbb. Mindenütt ott van, ahol

Miközben fotók készülnek az előkészítő helyiségben, az asszonyokat mindennapi munkájukról kérdezem. Nem túl bőbeszédűek, ami érthető is,

lít. Egyik megvalósítandó céljának tűzte ki a helyben megtermelt növényi és állati eredetű javak, idénynek megfelelő zöldség- és gyümölcsfélék felvásárlásának megszervezését, majd azok felhasználását a közétkeztetésben. Mivel korábban tizenegy évig a helyi termelészövetkezet agrónómusa volt, úgy ismeri a külterületen élők helyzetét, mint a tenyerét. Az elnéptelenedő tanyákat mára felverte a gaz, nyomuk sincs a kerteknek, elvadultak a gyümölcsösök, pedig tudomásul kell(ene) venni, hogy nincs más út, mint az ön-ellátó gazdálkodás folytatása, mert már így is a szupermarketekben vesznek meg az emberek a primőrt, mintsem maguk termelnék.

– Kezdetben volt némi értetlenkedés az ötlettel szemben. Kényelmesebb ugyanis levenni a konyha raktárának polcáról a sűrített paradicsomot, mint saját kezűleg megtermelni és előállítani. Az élelmezésvezetőtől kapott adatok birtokában elvégeztem a közétkeztetésben igényelt alapanyagok felmérését, majd egyenként végigjártam a szentkirályi családi gazdálkodókat, őstermelőket, akiktől ma már csak azokat a terményeket (főleg gyümölcsöt, tejet, tojást) vesszük meg, amit

Őszvégi paprikaböngészés

szerep jut a közétkeztetésben – magyarázza Lina, majd hozzáteszi, hogy 2018-ban átadta a projekt irányítását másnak, tanyagondnoki misszióját viszont azóta is folytatja.

Manapság egy település sem engedheti meg magának, hogy sült galambra, pontosabban központi pénzekre várjon, nem olyan idők járnak.

lam, aztán kiderült, hogy a faluvezető előtte állatorvos volt, így nem is kellett tovább magyarázni a látottakat. Amikor ezt felidézem Szabó Gellértnek, Szentkirály polgármesterének, ő is hoz egy hasonló példát:

– Egy közeli község elöljárója tévesz-elnöknek szokta nevezni magát, merthogy állattelepük, tejházuk, kertészetük, szántóföldjeik vannak, virágzó gazdaságot irányít – mondja. – Meg kell találni a kiutakat. Ésszerűen és okosan ki kell használni a település adottságait. Nem is tudom, hol halottam, de jól hangzik: ha szükséged van valamire, először nézz szét a saját lakóhelyeden, s ha nem találsz, nézz szét a szomszédos faluban. Ami nincs a spájzban, lehet, hogy a bevásárlóközpontban fellelhető, talán még kedvező áron is, de annak semmi köze sincs ahhoz a hozzáadott értékhez, amit egy közösség saját erőből tud megteremteni.

Szabó Gellért számvetése szerint az Édenkert-projekttel – a sok vesződség ellenére is – csak nyertek. Kezdetben harmincöt helyi munkanélkülit tudtak közfoglalkoztatásban alkalmazni, akik közül többen menet közben találtak maguknak fix állást, éppenséggel az önkormányzat által üzemeltetett konyhán. Most kilenc közmunkás végzi a rájuk bízott feladatokat, de nem vizet gereblyéznek és nem csak levelet söpörnek, mint ahogyan azt gúnyosan szokta emlegetni velük kapcsolatban a közvélemény.

Kovácsné Lázár Ilona tanyagondnok dolgozta ki a programot

a közmunkásokkal nem tudunk megtermelni. A helyi termékek felhasználásának és elfogyasztásának környezet- és természetvédelmi vetülete is van, illetve az olcsóbban beszerezhető, jó minőségű, kiváló beltartalmi értékű zöldség- és gyümölcsféléknek kiemelt

Ha nem ismeri fel a saját lehetőségeit, kitérési pontjait, akkor megáll az élet és megreked a fejlődés. A román háttár mentén jártam olyan faluban, ahol a polgármesteri hivatal udvarán mangalicát hizlalnak, nyulat tenyésztnek, őshonos tyúkot tartanak, leesett az ál-

Bimbóné Pápai Ildikó élelmezésvezető a spájzban

A férfiakat nyilván inkább fizikai munkára fogják, parkrendezésre, fűnyírásra, édenkerti földművelésre, míg az asszonyok jobbára a termények betakarításából és feldolgozásából vesznek ki a részüket. Ezért havonta nettó 54.217 forintot kapnak. Ez bizony nem erősíti az önbecsülésüket, legfeljebb az jelent némi elégtételt számukra, ha a munkájukban sikereket érnek el. Márpedig a szentkirályiak a helyi termékek előállításában és felhasználásában példamutatóak.

Ideje körbenézni az Édenkertben. Kovácsné Lina először a művelődési ház előtti, szépen gondozott parkban mutatja a fűszernövények birodalmát, amit az ő szakmai irányításával alakítottak ki a közmunkások. Kicsivel arrébb, az óvoda konyháján készül a menü: májgaluskaleves, rakottkarfiol és őszibarackbefőtt kerül a tányérokba és az ételhordókba. Naponta mintegy háromszáz személyre főznek, innen látják el a bölcsődéseket, óvodásokat, iskolásokat, a szociálisan rászorultakat, és vendégétkeztetés is történik.

Korábban az egyik konyhai kisegítő, Zetkóné Jurászik Anikó is közfoglalkoztatott volt. Társaival együtt éppen szünetet tart a hársfák hűvösében. Nem könnyű rávenni a nyilatkozatra, de végül csak beleegyeznek.

– Nemigen van álláslehetőség a faluban, én is csak alkalmi megbízásokat kaptam – vázolja fel helyzetét a fiatalasszony. – Hat évvel ezelőtt lettem

közmunkás, a következő esztendőben pedig pályázat útján bekerültem a konyhára. Eredetileg élelmiszeripari termékgyártó vagyok, de nem tudtam elhelyezkedni a szakmámban. Szeretek itt dolgozni, csak a fizetés lehetne egy kicsivel több.

Bimbóné Pápai Ildikó élelmezésvezető megmutatja a hűvös pincében kialakított spájzt. A polcok szinte roskadoznak az üvegbe zárt finomságoktól. A bejárattal szemközti oldalon cseresznye-, meggy-, őszibarack-, körtebefőtt, valamint sárgabarack-, szilva- és szamócalekvár, erre merőlegesen zöldbab, csemegeuborka, töltött paprika, vegyes vágott, lecsó. Mindegyik üveg felcímkézve, némelyik díszítve.

– Ez a mennyiség egyik évtől a másikig biztosan kitart, sőt a lekvárokból későbbre is szokott maradni – pásztázza szemével a kamrapolcokat kísérelve. – Anyagilag óriási segítség a konyhának, hogy a közfoglalkoztatás keretében hozzájutunk friss zöldségekhez és télire is tudunk eltenni belőlük. Ezeken kívül leginkább krumplit és hagymát kell még vennünk, illetve húst, tejet, tojást, ha csak lehet, helyi termelőktől. Az sem utolsó szempont, hogy így értelmet nyer a közmunka, hiszen valódi értéktéremtés történik.

A falu szélén gomba módra szaporodnak az új építésű, modern családiházak. Nem is olyan régen ezen földek egyikén-másikán kezdtek a gazdálkodást a közmunkások a tananyagondnok irányításával. Most pár

méterrel arrébb, az ugyancsak önkormányzati tulajdonban lévő, majd' másfél hektáros területen folytatódik a zöldség- és gyümölcstermesztés. A Homokhátság Nonprofit Kft. ügyvezetője Retkes Csaba, aki 2020. január 2-án vette át nyugdíjba vonuló elődjétől, Pullai Bélától a stafétabotot. Előtte is járt már Szentkirályra, munkavédelmi feladatokat látott el az önkormányzatnál. Főállásban pedig szakoktató volt a kiskunfélegyházi Szent Benedek Gimnáziumban, de hosszú évek után is csak „minimálbéres” fizetése volt, alig haladta meg a százhuszonháromezret, nem bírta tovább tolerálni. Családja valamikor kertészkedett, most ő is gyakorolhatja.

– A közmunkások is keveset kapnak – szögezi le az édenkerti terepszemle során. – Megértem az emberek hozzáállását: kicsi pénz, kicsi munka. Ennek szellemében arra szoktam őket kérni, hogy nem kell megszakadniuk, de azért folyamatosan dolgozzanak. A mezőgazdaságban nem is lehet másként, hiszen mindennap van tennivaló a kertben. Idén kiépítettük a csepegtetőrendszert, elszórtunk kétszáz mázsa marhatrágyát és drukoltunk a tavaly telepített gyümölcsösünkért. Bő termést hozott a paprika, az uborka, a sárgarépa, a zöldbab, a málna, viszont a sárgabarack elfagyott, a cseresznyefák többsége meg kipusztult. Talán majd jövőre jobb lesz.

És milyen jövő vár a közfoglalkoztatottakra? Időnként felröppen a hír a státusz megszüntetéséről, a napokban pedig éppen a keservesen alacsony közmunkabér felemeléséről lehetett hallani. Szabó Gellért szentkirályi polgármester elképzelhetetlennek tartja, hogy kiiktassák a rendszerből a jövedelemforrás ezen formáját, mert azzal egy százezres munkaképes réteget sodornának létbizonytalanságba. Ellenkezőleg: ezeknek az embereknek nem szabad elengedni a kezét. A szentkirályiak megmutatták, hogy lehet értelmes és hasznos elfoglaltságot adni azoknak, akiknek nincs más kereseti lehetőségük. Csak az önbecsülést, azt kellene még edzeni.

Borzák Tibor
Németh András Péter felvételei

(Megjelent a Szabad Föld 2020. 43. számában)

Megnövelte a járvány a falugondnokok feladatait

Szinte családtagként segítünk

A koronavírus-járvány a falu- és tanyagondnokok munkáját is megsokszorozta. Erdei Orsolya, a Kecskeméti Televízió riportere erről készített filmet a Szieszta Magazin számára. Ennek szöveges változatát közöljük.

A nagyváros az ott élők számára nagyon sok lehetőséget kínál. De élnek a tanyákon, vagy olyan kisebb településeken is nagy számban, ahol sokkal nehezebb az élet. Hogy ők mit tehetnek? Szerencsére számukra is létezik egy védőháló, a falugondnoki-tanyagondnoki szolgálat, mely azért dolgozik az év 365 napján, hogy a kisfalvakban és a külterületeken élőket segítse és valamilyen formában próbáljon meg egyenlő feltételeket teremteni.

Sok plusz munkát adott a koronavírus-járvány a falu- és tanyagondnokoknak az első hullám alatt. Több embernek kellett rendszeresen bevásárolniuk, emellett például a tanyákon élő, internettel nem rendelkező tanulóknak is elvitték a házi feladatukat, majd a megoldásokat eljuttatták az iskolákba. A telemedicina viszont némi könnyebbséget jelentett és jelent a bevezetése óta is a szolgálat munkatársainak.

A Covid-járvány miatt bevezetett telemedicina megkönnyítette a falu- és tanyagondnokok dolgát. Korábban az orvoshoz is el kellett menniük a meghatalmazással, mivel azonban már telefonon keresztül történik a gyógyszerfelírás, csak a gyógyszerek kiváltásáról és kiszállításáról kell gondoskodniuk. A falugondnoki szolgálat feladatkörét azonban összességében inkább megnövelte a járvány.

– Sokkal több embernek kellett elmenni bevásárolni, beszerezni a gyógyszereket, élelmiszert. Tehát minden olyat, amit addig esetleg külön elintézett akár az idős, akár a fiatal, akár a kisgyerekes, azt most mind ráhagyta a falugondnokra – mondja Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője.

A falu- és tanyagondnokok a diákok tanulását is segítették a digitális oktatás időszakában, hogy ne szenvedjenek hátrányt az internet vagy a számítógép hiánya miatt.

– Amikor az iskolák, óvodák leálltak, a gyerekszállítás feladata az kiesett. Viszont nagyon sok tanyasi gyereknek nincs internete, számítógépe, és ott bizony az iskolai feladatokat a tanyagondnok vitte ki egyenként, és ő szedte be a megoldásokat és vitte be az iskolába.

Szeptembertől már nem az iskolai feladatokat, hanem a gyerekeket kell újra szállítani a tanyagondnokoknak. Emellett az egyre hidegebbre forduló idő is hozza magával a szokásos feladatokat. Elsősorban a tűzifa kiszállításában kell segíteni azoknak, akiknek megítélték azt az adott településen.

Sok esetben a falugondnok az egyetlen kapocs. Különösen az egyedülálló emberek számára fontos, akinek nem élnek vagy távol, esetleg külföldön élnek hozzátartozói, számukra a falu- és tanyagondnok az egyetlen segítő „családtag”.

Az ételek színét, illatát, tálalását is bírálták

Tanyasi konyhák versenyeztek

A győztes szatymazi csapat...

A Hermann Ottó Intézet közreműködésével a Fenntartható Térségért Alapítvány szervezésében 2020. október 3-án a tarhosi Libás Tanyán rendezték meg a Tanyasi Konyhák I. főzőversenyét. A cél az volt, hogy felidézzék a hagyományos tanyasi ízeket, méghozzá tanyasi környezetben, kizárva a modern kor árammal meghajtott, műanyagból készült eszközeit. Molnár István ehhez teremtett valódi autentikus környezetet, egy-egy berendezett konyharésszel, sparhelttel, hozzá tűzifával, ivóvízzel, vidám, piros zománcos edénykészlettel, csapatonként két darab konyhakész kacsával.

Kilenc csapat nevezett a versenyre, ahol a zsűri az ételek készítésének folyamatát is figyelemmel kísérte. Pontozták a csapatok által készített dekorációt, a higiéniát, a főzők megjelenését, az ételek színét, illatát, tálalását. A versenyzők elsősorban a környékről érkeztek, de nem maradtak ki a nagy rendezvények állandó résztvevői, a Szatymazi Palacsintások sem. A két-öt fős társaságoknak levest és főételt kellett készíteniük a kacsából, valamint tanyasi desszerttel is kellett szolgálniuk, erre négy órát kaptak.

A választékban szerepelt birsalmás kacsaleves, rozsmaringos kacsasült, párolt vöröskáposzta több helyen is,

sólet kacsával, savanyú káposztás változat, krumplis gombóc köret. Az első helyen a Szatymazi Palacsintások végeztek tanyasi kacsahúsleves, birsalmás kacsasült hagymás tört krumplival és párolt vöröskáposztával, fonott kalács, és fahéjas, lekváros palacsinta menüsorral. El is nyerték az óriási vándorfakanalat, a hozzátartozó vágódeszkával együtt, mely az elsőséget bizonyítja. Mivel ezt a főzőversenyt is felülírta a tavaszi járványhelyzet, a vándorfakanalat Márton napján már meg is kell védeni. A helyszín ismét a Libás Tanya volt, ezúttal libából kellett hamisítatlan tanyasi ételsort készíteni.

Vidácsné Lukuczka Éva

... és az általuk készített menüsor

Márpedig pályázni kell

Egyesületünk 2011-ig minden évben pályázott a Nemzeti Civil Alapprogram működési és szakmai program célú felhívásaira. Azonban azt követő években ez elmaradt, mert a sikeres európai uniós (TÁMOP, IPA, EFOP) pályázataink miatt az éves árbevételünk meghaladta a pályázati kiírás szerinti maximum összeget. Aztán 2018-ban újra pályázhattunk, de már a Nemzeti Együttműködési Alaphoz működési támogatásra. Az igényelt hárommillió

forint helyett százezer forint támogatást kaptunk. Ez a kis összeg is jól jött, segítette egyesületünk szakmai munkáját.

Tavaly ismét nem tudtunk pályázni, de az idén, 2020-ban már igen. (Szerencsére vagy sajnos?) A projekt három célt kíván megvalósítani. Egyrészt segíti az egyesület mindennapi működését, szervezetünk fenntartását, az alapszabályban rögzített közhasznú tevékenységeinek, szakmai feladatainak ellátását. Másrészt

támogatja a falu- és tanyagondnokok szakmai munkáját, a jó gyakorlatok megismerését, a közvetlen tapasztalatgyűjtést (szakmai tanulmányút, „látóút”), majd ennek a helyi sajátosságokra történő adaptálását. Harmadszor pedig generálja a falu- és tanyagondnokok egymás közötti a kapcsolat- és közösségépítését (családi nap). Összefoglalva: fejleszti a falu- és tanyagondnoki hálózatot. Az igényelt támogatási összeg 3,9 millió forint.

Noé, hol a bárka!?

Így szólt az Úr Noéhez: „Fél év múlva megnyitom az ég csatornáit, és addig fog esni, amíg a Földet el nem lepi a víz. De szeretnék megmenteni néhány jó embert és minden állatfajból egy párt, ezért építs bárkát!”

Egy villámlás után a tervrajz ott feküdt a földön.

Fél év múlva elkezdett esni az eső, de az Úr legnagyobb megdöbbenésére Noé csak ült szomorúan a kertjében. Bárka sehol.

– Noé, hol a bárka!? – kérdezte felháborodva az Úr.

– Uram, bocsásd meg nekem, de felmerült néhány igen nagy probléma:

1. A hajóépítéshez engedélyt kellett kérnem, de a terveid nem voltak megfelelőek, ezért fogadnom kellett egy mérnököt az áttervezéshez.

2. A szomszédom feljelentett, hogy nem a rendezési tervben megengedett tevékenységet akarok folytatni a kertemben.

3. Nem tudtam fát szerezni, mert – a fülesbagoly életterének megőrzése érdekében – fakivágási tilalmat rendeltek el.

4. Ahogy elkezdtem begyűjteni az állatokat, beperelt egy állatvédő egyesület.

5. A Katasztrófavédelem közölte, hogy nem építhetem meg a bárkát, amíg nem készítettetek egy hatástanulmányt az özönvízről.

6. Ezután konfliktusba kerültem az Esélyegyenlőségi Hivatallal az ügyben, mennyi kisebbségit viszek magammal. Ennek az lett a vége, hogy lefoglalták a félkész bárkát.

7. Amikor el akartam hagyni az országot, közölték velem, hogy adótartozásom van, így nem mehetek sehová.

Most úgy ítélem meg, hogy körülbelül még 5 év kell a bárka elkészítéséhez. Ekkor elállt az eső, és kisütött a nap.

– Úgy döntöttél, mégsem pusztítod el a Földet? – kérdezte Noé bizakodva.

– Nincs rá szükség – mondta az Úr –, megteszi helyettem a magyar államigazgatás.

Középkori ábrázolás Noé bárkájáról

Borvidékek és szőlőfajták

Szekszárdi Borvidék

Magyarország egyik leghíresebb történelmi borvidéke a Szekszárdi Borvidék. Tolna megyében terül el a Szekszárdi dombságon, ahol 6.000 ha szőlőtermesztésre alkalmas. Ebből napjainkban csak 2600 ha-t telepítettek be szőlővel. A borvidékhez 14 település tartozik. A Pécsi, a Tolnai és a Villányi Borvidékkel együtt a Szekszárdi Borvidék is a Pannón borrégióhoz tartozik. A Tolnai Borvidék a Szekszárdi Borvidékből vált ki.

A borvidék történetéről Andrásfalvy Bertalan néprajzkutató és Tóttós Gábor helyi történész írásaiból sokat megtudhatunk.

A szélhordta dombok talaja a lösz, néhol pannonhomokkal keveredve. Ez a talaj sajátos ízeket és illatokat alakít a rajtuk élő szőlőtőkék fűrtjeiben és boraiban. A löszös dombokat a vízerózió nagymértékben rombolta és jellegzetes szurdokokat alakított ki. A vidéken dominálnak a vörösbort adó kékbogyójú fajták (80 százalék): a Kékfrankos, a Merlot, a Cabernet franc, Cabernet sauvignon, a Pinot noir. A török idők kezdetén a Kadarka volt az uralkodó fajta, de mára 80 hektáros területre szorult. Jóval kisebb területen termesztik a fehérbort adó Olasz rizling, Chardonnay és a Rizlingszilváni fajtákat.

A borászatokban a kisüzemi „káci” hordós erjesztést felváltották a modern rozsdamentes acélból készült erjesztő tartályok. Szekszárdon fehér, rozé, siller és vörösbortokat készítenek. A jellemző vörösbortok esetén gyakoriak a fajtaborok, sőt dűlő-szelektált borok. A speciális palackba töltött házasított cuvée borok a híres „szekszárdi bikavér”, amiről Garay János versében olvashatunk. A minőségű vörösbortok testesek, magas alkoholtartalmúak, fűszeresek, csersavakban gazdagok. Bennük megjelennek a fekete bogyójú gyümölcsökre emlékeztető ízek. Ehhez adódnak a fahordós érlelésből adódó aromák. A finom szekszárdi borok vonzották a híres embereket. Liszt Ferenc többször a vidék vendége volt. Sőt ő vitte IX. Pius pápának névnapjára 1865-ben szekszárdi vörösbort, aki a fenséges italról megjegyezte: „ez

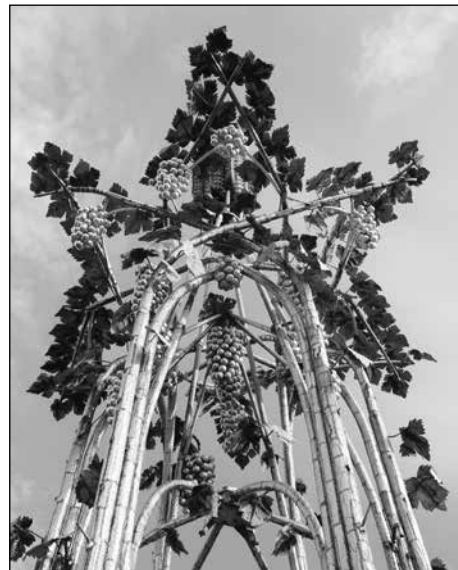
a szekszárdi bor tartja fenn egészséget és ép kedélyemet”. Nagyobb borászatok: Bodri Pincészet, Dúzi Tamás Pincészet, Eszterbauer Pincészet, Fritz Pince, Heimann Családi Birtok, Mészáros Pál, Takler, Vesztergombi és Vida Pincészet.

Pinot noir

Legrégebben, már az ókorban, ismert Pinot fajták egyike. Francia területekről származik, különösen Bourgogne és Champagne vidékén terjedt el. A francia pezsgők nagy részét ennek a fajtának terméséből készítik. Hazánkban is régóta ismert, korábban még csak kis területen, leggyakrabban Pinot noir, Kék burgundi, Kék kisburgundi vagy Kék klévner néven termesztették. A Badacsonyi Állami Gazdaság 1981-ben jelentette be honosításra. Hazánkban a termesztési területe 1985-ben még csak 35 hektár, jelenleg 1.127 hektár. Küllemében a Pinot család tagjai közül a Szürkebarátra (Pinot gris) hasonlít a legjobban. Tőkéje közepes fejlődésű. Rügyei termékenyek, a téli fagyokat közepesen tűrik. Levelei közép nagyok, ötszögletűek, alig tagoltak, ősszel vörösre színeződnek. Fűrtjei kicsik (120 g), formájuk hengeres enyhén vállas és tömört szerkezetű. Bogyói kicsik (1,7 g), gömbölyűek, sötétkékek, enyhén hamvasak, lédúsak, vékony héjúak és rothadásra érzékenyek. Termése közepes (10 t/ha) és szeptember második felében érik.

Bora: lehet fehér, rozé, siller és vörösbort. Fehér bora kellemes ízű, friss savakkal. A rozé borok púder vagy lazac színűek, elegáns megjelenésűek és a fogyasztók körében kedveltek. Siller bora szép megjelenésű, piros színű, csillogó, behízelt ízekkel. Hagyományosan a vörösbortai a legismertebbek. Vörösbora szép rubin piros színű, harmonikus, elegáns, finom szersavú ital. Fehér vagy rozé pezsgői ünnepi alkalomak nemes italai.

dr. Hajdu Edit

Emlékmű a szekszárdi dombtetőn

Pinot noir

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Kovács Edit

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét